3-7-50

ལེའུ་ལྔ་བཅུ་པ། སྲིན་ནད་བཅོས་པ།

Глава 50 Лечение болезней синбу

དེ་ནས་ཡང་དྲང་སྲོང་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་འདི་སྐད་ཅེས་གསུངས་སོ། །ཀྱེ་དྲང་སྲོང་ཆེན་པོ་ཉོན་ཅིག །

Затем снова мудрец-риши Ригпей Еше (*rig pa'i ye shes)* молвил: «О, великий мудрец-риши, слушай же!

སྲིན་བུའི་ནད་ལ་རྒྱུ་རྐྱེན་དབྱེ་བ་དང་། །རྟགས་དང་བཅོས་ཐབས་རྣམ་པ་བཞི་ཡིས་བསྟན།།

Болезни синбу (*srin bu*) объясняются в четырёх темах: причины и условия, классификация, симптомы и методы лечения.

རྒྱུ་རྐྱེན་ཟས་དང་སྤྱོད་ལམ་གདོན་ལ་སོགས། །འདུ་བ་འཁྲུགས་པས་སྲིན་ནད་སློང་བར་བྱེད།།

1 Причины и условия. Питание, образ жизни, вредоносные влияния и прочее нарушают созидающие силы (*'du ba*), от чего поднимаются болезни синбу (*srin bu*).

དབྱེ་བ་ཕྱིར་གནས་ཤིག་དང་སྲོ་མ་སྟེ། །ནང་གནས་བད་ཀན་རླུང་མཁྲིས་ཁྲག་དང་བཞི། །བད་ཀན་ཕོ་བ་རླུང་སྲིན་ལོང་ན་གནས། །མཁྲིས་སྲིན་སོ་མིག་ལྐགས་གཞང་མཚན་མར་གནས། །ཁྲག་སྲིན་རྐང་མེད་རླུམ་ལ་དམར་བ་སྟེ། །ཁྲག་ལ་གནས་ཤིང་རྩ་ནང་ཀུན་ཏུ་རྒྱུག །གཉན་ནད་ཀུན་གྱི་རྒྱུ་དང་མཛེ་ནད་བྱེད། །ཀླད་སྲིན་ཡ་མ་དཀར་ནག་དེ་ལས་བྱུང་།།

2 Классификация. Обитающие снаружи — вши и гниды; а обитающие внутри — это [синбу (*srin bu*)] бекен, лунг, трипа и крови — то есть четыре [группы. Синбу]

бекен живут в желудке, синбу лунг — в толстой кишке, синбу трипа — в зубах, глазах, коже, прямой кишке и в половых органах, а безногие, округлые, красные синбу крови в ней и живут и разбегаются по всем сосудам. Они — причина всех болезней ньен (*gnyan*), вызывают болезнь дзе (*mdze*); «белая» и «чёрная» йама (*ya ma*) происходят от синбу головного мозга.

དེ་རྟགས་དཀར་དང་མངར་བག་གྲང་རྐྱེན་ལྡང་། །ལྟོ་ཆེ་ལྡང་དུབ་ཐེད་ལ་ཚིག་པ་ཟ། །འཁྲུགས་པའི་གནས་ཀྱིས་སྲིན་བུའི་ནད་རིགས་དབྱེ། །ཡ་མ་དཀར་ནག་ཚ་གྲང་ནད་སྟོབས་དཔག །གློག་ལྟར་འཁྲུག་ཅིང་ཀོ་ལེར་གཟེར་བ་ཡིན།།

3 Их симптомы. Они поднимаются такими условиями как белое, сладкое и холодное, от чего увеличивается живот, возникают приступы боли, раздражительность. По месту их возмущения и различают виды болезней синбу (*srin bu*); «белую» и «чёрную» йама (*ya ma*) оценивают по силе жара и холода — в этих случаях будут молниеносные прострелы и очаговые боли.

བཅོས་ཐབས་ཤིག་སྒྲོ་ལོ་བཙན་བྱ་རྒོད་སྤོས། །ར་དུག་མར་ནག་སྦྱར་བ་མགོ་ལ་བྱུག །ཤ་བའི་ཚིལ་དང་སྦྱར་བ་ལུས་ལ་བྱུག །ཡང་ན་དངུལ་ཆུ་མར་སྦྱར་གོས་ལ་བྱུག །བྱི་ཏང་ལྡོང་རོས་རྒོད་སྤོས་མར་ནག་ལ། །ཛྷུ་རུ་ད་ཧ་ཛྭ་ལ་པ་སྭཱ་ཧཱ། །བརྒྱ་རྩ་བརྒྱད་བཟླས་སྲོག་ཆགས་སྐྱེ་རྒྱུན་གཅོད།།

4.1 Методы лечения. При вшах и гнидах нужно втирать в [волосистую часть] головы мазь из *lo btsan*, *bya rgod spos* и *ra dug pa* на горчичном масле или смешать с оленьим жиром и втирать в тело. Либо мазать на одежду смесь *dngul chu* и масла. [Мазь] из *byi tang ka*, *ldong ros* и *rgod spos,* на которую сто восемь раз начитана мантра «ДХУРУ ДАДХА ДЗХЕЛА ПА СВАХА», окончательно пресекает появление насекомых..

བད་ཀན་སྲིན་བུ་འོ་མ་ལ་བསྐུས་ལ། །བྱི་ཏང་ག་དང་མ་རུ་རྩེ་དང་བཙོད། །འབྲུམ་དང་སེ་འབྲུ་མ་ནུ་རྒྱ་ཙུ་ར། །སྒོ་གཤེར་སྦྱང་དང་སྦྱར་བའི་ཕྱེ་མ་བཏང་།།

4.2.1 Синбу *(srin bu*) бекен собирают молоком, а потом назначают порошок из *byi tang ga*, *ma ru tse*, *btsod*, ‘*brum*, *se ‘bru*, *ma nu*, *skyu ru ra, sge gsher*, смешанный с мёдом.

རླུང་སྲིན་བུ་རམ་ལ་བསྡུས་ཤིང་ཀུན་བཙོང་། །སོ་མ་ར་ཛ་རུ་རྟ་བ་རུ་ར། །ཤུ་དག་བྱི་ཏང་ག་དང་བུ་རམ་སྦྱར། །ཚ་བ་གསུམ་དང་ཤིང་ཀུན་སྒོག་སྐྱ་དང་། །འོ་མ་སྦྱར་བའི་འཇམ་རྩི་བཏང་བར་བྱ། །

4.2.2 Синбу (*srin bu*) лунг собирают с помощью бурам и дают состав из *shing kun*, *btsong*, *so ma ra dza*, *ru rta*, *ba ru ra*, *shu dag* и *byi tang ga* с бурам; следует ставить клизму-джамци из *tsha ba gsum* (три жгучих), *shing kun, sgog skya,* смешанных с молоком.

མིག་སྲིན་སོ་སྲིན་རང་རང་གསོ་བར་བྱ། །

4.2.3 Синбу (*srin bu*) глаз и зубов следует лечить так, как [описано] в соответствующих [главах].

ལྤགས་སྲིན་བྱི་ཏང་ག་དང་ཙི་ཏྲ་ཀ །སྒོག་སྐྱ་གཡེར་མ་དྭ་བ་བྱི་རུག་པ། །སྤྲུ་མ་ཕུར་མོ་ཞོ་མར་བྱུགས་ལ་མཉེ། །

При кожных синбу (*srin bu*) нужно втирать мазь из *byi tang ga*, *tsi tra ka*, *sgog skya*, *g.yer ma*, *dwa ba*, *byi rug pa*, *spru ma* и *phur mo* на масле с подойника и разминать.

གཞང་སྲིན་གླ་རྩི་སྒོག་སྐྱ་ལང་ཐང་ཙེ། །ཚ་བ་གསུམ་དང་ཞོ་མར་རིལ་བུ་གཞུག །སྒོག་པ་རྒྱམ་ཚྭ་གླ་རྩི་བྱི་ཏང་ག །མུ་ཟི་མར་སྦྱར་བཙུག་ལ་ཕྱིང་པས་བསྒྲོ། །

При синбу (*srin bu*) в прямой кишке вставляют свечу из *gla rtsi*, *sgog skya*, *lang thang tse* и *tsha ba gsum* (три жгучих) на масле с подойника или из *sgog pa, rgyam tshwa*, *gla rtsi*, *byi tang ga* и *mu zi* с маслом и прогревают войлоком.

མཚན་མའི་སྲིན་ལ་ཆགས་པ་སྤྱོད་པས་སེལ། །

Синбу (*srin bu*) из половых органов устраняют страстным совокуплением.

ཡ་མ་དཀར་པོ་སྐྲ་བྲེགས་འཕྲུག་སར་དབུག །ར་ཡི་སྒོ་ཁྲག་ཚིལ་ལྷགས་དྲོན་མོས་གཡོགས། །ར་ཡི་སྙིང་དང་མཆིན་མཆེར་ཟས་སུ་བཟའ། །ཞག་གསུམ་རུ་རྟ་ར་ཚིལ་འོ་མ་བྱུག །རྩ་སྒོ་མེས་མནན་སྲིན་སྨན་དུ་བས་བདུག །འཕྲུག་ཚབས་ཆེ་ན་རྩ་དེ་གཏར་ལ་བསྲེག །

4.2.4 При «белой» йама карпо (*ya ma dkar po*) нужно сбрить волосы, проткнуть вздрагивающее место, [намазать] содержимым желудка, кровью и жиром козы и закрыть тёплой кожей, а сердце, печень и селезёнку козы съесть в качестве пищи. Три дня втирать мазь из *ru rta,* козьего жира и молока, прижигать «двери сосудов» и окуривать дымом лекарств от синбу (*srin bu*). Если взрагивание очень опасное, то сделать кровопускание и прижечь.

ཡ་མ་ནག་པོ་སྦྱོངས་བཏང་གཏར་ག་བྱ། །ར་ཡི་སྒོ་ཁྲག་སྣག་རམས་ཁྱི་ལུད་སྤྱིན། །སྤྱར་བས་བྱུགས་ལ་གཙུག་དང་མཚོགས་མའི་སྟེང་། །ཐོངས་བཞག་མངར་གསུམ་བྱུགས་ཏེ་གྲོད་པས་གཏུམ། །དགུ་ནས་གཤགས་ལ་རྭབས་དྲང་སྐྱང་འཇིབ་བྱ། །དུགས་བདུག་ཤ་བའི་སྒོ་ཁྲག་ཚིལ་ལུམས་བྱ། །གློག་ལྟར་འཕྲུག་ལ་ལོང་གསང་མདུན་རྒྱབ་བསྲེག །གཟེར་སྟེང་དྲས་ལ་མེ་བཙོས་འཚོས་པར་མནན། །

При «чёрной» йама нагпо (*ya ma nag po*) нужно проводить вычищение и кровопускание; втирать состав из содержимого желудка и крови козы с *snag, rams, khyi lud, spyin*. Оставив пустыми темя и макушку, смазывают [голову] тремя сладкими (*mngar gsum*) и оборачивают желудком [скота]. Через девять [дней] следует разрезать, вытягивать рожком и высасывать бардой; нужно делать компрессы, окуривание и примочки из содержимого желудка, крови и жира оленя. При молниеносных простреливаниях следует прижечь точки толстой кишки на животе и на спине, вскрыть место боли и, «сварив», задавить [синбу] прижиганием.

ཀུན་ལ་བྱི་ཏང་ག་དང་མ་རུ་རྩེ། །གླ་རྩི་ཤིང་ཀུན་སྒོག་སྐྱ་གཡེར་མ་དང་། །ཐང་ཕྲོམ་ཕུར་ཐལ་ལང་ཐང་རྩེ་དང་འབྲུམ། །དྲེས་འབྲུ་སྤྲུ་མ་དཀར་པོ་ཆིག་ཐུབ་རྣམས། །མངར་གསུམ་འོ་མར་སྦྱར་བ་ཁོང་དུ་བཏང་། །ཤ་བའི་ཚིལ་དང་སྦྱར་བ་སྣ་རུ་བདུག །ཟོ་མར་རེང་བུ་བྱས་ལ་མས་ཡར་བཏང་། །དྭ་བའི་ཁནྡ་སྦྱར་ལ་ལྤགས་ལ་བྱུག །ཁྱུ་ཁྱུང་རིལ་བུ་ཡུན་བསྟེན་སྲིན་ཀུན་འཇོམས། །བྱི་རུག་བྱི་ཏང་ག་དང་ཞིམ་ཐིག་ལེ། །ཀེ་ཚེ་ལྕ་བ་སྣེའུ་འབམ་པོ་དང་། །ཤ་སྣ་བསྐོལ་ཁུར་སོ་ཆ་པི་པི་ལིང་། །ས་རྫི་ཀ་བཏབ་ཏིལ་མར་མས་ཡར་བཏང་། །ཁུ་བར་དུར་བྱིད་སྦྱར་བའི་སྲིན་བཤལ་བྱ། །དཀར་མངར་རྒྱ་སྣེ་སྣུམ་པའི་ཟས་རྣམས་སྤང་། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

4.3 Во всех случаях назначают внутрь состав из *byi tang ga*, *ma ru tse*, *gla rtsi*, *shing kun*, *sgog skya*, *g.yer ma*, *thang phrom*, *phur thal*, *lang thang rtse*, ‘*brum* , *dres ‘bru*, *spru ma* и *dkar po chig thub* с «тремя сладкими» и молоком. Смешав его с оленьим жиром, проводить окуривание. Сделав из него свечи на масле с подойника, вводить снизу. Соединив с кхандой из *dwa ba*, наносить на кожу. А также длительный приём пилюль «Гаруда-5» (*khyung lnga*) уничтожает любых синбу (*srin bu*). Бульон из разных видов мяса, вскипячённый с *byi rug*, *byi tang ga*, *zhim thig le*, *ke tshe*, *lca ba*, *sne’u* и *‘bam po* с добавлением *so cha, pi pi ling, sardzi ka* и кунжутного масла используют для введения снизу и этот же отвар с добалением *dur byid* нужно использовать как слабительное против синбу (*srin bu*). [Во время лечения] в пище отказаться от белого, сладкого, амаранта (*rgya sne*) и масел.» Так сказано.

བདུད་རྩི་སྙིང་པོ་ཡན་ལག་བརྒྱད་པ་གསང་བ་མན་ངག་གི་རྒྱུད་ལས་སྲིན་ནད་བཅོས་པའི་ལེའུ་སྟེ་ལྔ་བཅུ་པའོ།། །།

Это пятидесятая глава «Лечение болезней синбу (*srin nad*)» из «Сущности амриты — восьмичленной тантры тайных наставлений».

перевод с тибетского на русский: Анастасия Теплякова